

Editöre Mektup / (Letter to the Editor)

FARKLI TERİMLER İÇİN AYNI AKRONİMLERİN KULLANILMASI SORUNU: PCT ÖRNEĞİ (PLATELETKRİT - PROKALSİTONİN)

Hasan Çalışkan^{1*} ve Seda Koçak²

^{1*)} Sorumlu Yazar, Balıkesir Üniversitesi, Tıp Fakültesi Fizyoloji Bölümü,
Elmek: hasanmonica@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-3729-1863

²⁾ Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Tıp Fakültesi Fizyoloji Bölümü,
Elmek: seda.kocak@ahievran.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1183-4847

Tıp ve fizyolojik bilimlerde sıklıkla teknik terimler kullanılmakta ve bu terimler metin içinde genellikle kısaltmalarla ifade edilmektedir. Tıbbi terimlerin kısaltılmasına “akronim” denilmektedir (Turan, 2022:116). Akronim kullanımı, hem uluslararası İngilizce yayınlarda hem de ulusal düzeydeki makale, tez, tahlil ve kitaplarda yaygın olarak karşımıza çıkmaktadır. Bazı terimlerin birden fazla akronimi olabilmektedir. Örneğin İngilizce *lectrocardiograph* terimi İngilizce’de ECG olarak kısaltılabilmekte (Costedoat-Chalumeau ve ark., 2004:3187; Kuhn ve Rose, 2008:530) Türkçe’de ise *Electrocardiograph* terimi hem ECG hem de EKG olarak kısaltılabilmektedir (Becker, 2006:53). Öte yandan, bazı akronimler birden fazla tıbbi kavram için kullanılabilmektedir. Bu tür çok anlamlılık, ciddi karışıklıklara yol açabilir. Özellikle internet kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte, bireyler tıbbi tahlil sonuçlarını internet üzerinden araştırmakta ve yanlış yönlendirmelere açık hale gelmektedir. Bu editöre mektupta “PCT” akronimi örneği ele alınmıştır. Tıpta PCT hem Plateletkrit hem de Prokalsitonin terimleri için kullanılmaktadır. Plateletkrit teriminin İngilizcesi “Plateletcrit”, Prokalsitonin teriminin İngilizcesi ise “procalcitonin” olup PCT kısaltması İngilizce kökenlidir.

Plateletkrit (PCT), kandaki trombositlerin kapladığı hacmin yüzdesel ifadesidir ve hemogram testi içinde yer alır. Bu değer; toplam platelet sayısı (PLT) ile ortalama trombosit hacminin çarpımının 10.000’e bölünmesiyle elde edilir (Ozbalci ve ark., 2023:275). Prokalsitonin (PCT) ise sistemik bakteriyel enfeksiyonların tanısında kullanılan önemli bir biyokimyasal belirteçtir. Enfeksiyon varlığında düzeyi yükselir, uygun antibiyotik tedavisiyle azalır (Cleland ve Eranki, 2023:1). Görüldüğü

üzere, her iki PCT akronimi farklı klinik alanlara işaret etmektedir. Ancak, internet aramalarında “PCT yüksekliği nedir?” sorusu genellikle Prokalsitonin ile ilişkilendirilmekte ve sepsis gibi ciddi enfeksiyon durumlarına dair sonuçlar öne çıkmaktadır. Oysa hemogram testi sonucu plateletkrit düzeyi yüksek çıkan bir birey, hekime danışmadan bu bilgiyi internette araştırdığında yanlış bir sonuca varabilir. “PCT yüksekliği nedir?” şeklinde Türkçe Google arama motoruna yazıldığında vücutta ciddi bir bakteriyel enfeksiyon olduğu ve buna bağlı olarak yükseldiği yazmaktadır (URL-1 Bu durum karşısında hasta ciddi bir paniğe kapılabilir. Böyle bir durumda, hastanın muayene olduğu doktora veya acil servise başvurması beklenen olumlu bir yaklaşımdır. Ancak bazı hastalar, ellerinde bulunan antibiyotik ya da başka ilaçları kendi kendilerine kullanmaya başlayabilirler. Bu şekilde ilaç kullanımı, doğru olmayan ve tıbben sakıncalı bir davranıştır. İlaç kullanımı mutlaka doktor önerisi ve kontrolünde olmalıdır. Bu karışıklığın önlenmesi adına, Türkiye’de hemogram sonuçlarında PCT yerine doğrudan “plateletkrit” ifadesinin kullanılması uygun olacaktır. Alternatif olarak, plateletkrit için “PLCT” akroniminin kullanılması da önerilebilir. “PLCT” akroniminin kullanılması güncel kullanımda yerini cihaz programların yazılımı, makale yazımları, ders kitapları, kongre ve özellikle tam kan sayımı testinin tahlil raporunda kullanılması Türkiye’de bu terimin yerleşmesi için faydalı olacaktır.

Kaynaklar

Becker, D. E., 2006. Fundamentals of electrocardiography interpretation. *Anesthesia progress*, 53(2): 53-64.

- Cleland, D., Eranki, A., 2023. Procalcitonin. StatPearls. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK519167/> (Ziyaret tarihi: 18.06.2025).
- Costedoat-Chalumeau, N., Amoura, Z., Lupoglazoff, J. M., Thi Huong, D. L., Denjoy, I., Vauthier, D., Piette, J. C., 2004. Outcome of pregnancies in patients with anti-SSA/Ro antibodies: a study of 165 pregnancies, with special focus on electrocardiographic variations in the children and comparison with a control group. *Arthritis & Rheumatism*, 50(10): 3187-3194.
- Kuhn, L., L. Rose, 2008. ECG interpretation part 1: Understanding mean electrical axis. *Journal of Emergency Nursing*, 34(6): 530-534.
- Ozbalci, D., Alanoglu, E. G., Findos, E., Eroglu, H. N., 2023. Low plateletcrit is associated with reduced progression: Free and overall survival in chronic lymphocytic leukemia. *Journal of Medical Biochemistry*, 42(2): 274-281.
- Turan, D., 2022. Tıbbi Terminolojide Akronimler. Almanca-Türkçe Dil İkili Örneği. *Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (29): 115-129.
- URL-1:
https://www.google.com/search?q=pct+y%C3%BCksekli%C4%9Fi+nedir%3F&sca_esv=d8b04fc949d05faa&hl=tr&ei=SdKbaJOvC7Grxc8P2dTrUQ&ved=0ahUKEwjT99SruoaPAxWxVfEDHVnqOgoQ4dUDCBA&uact=5&oq=pct+y%C3%BCksekli%C4%9Fi+nedir%3F&gs_lp=Egxnd3Mtd2l6LXNlcnAiF3BjdCB5w7xrc2VrbGnEn2kgbmVkaXI_MgQQABhHMgQQABhHMgQQABhHMgQQABhHMgQQABhHMgQQABhHMgQQABhHMKkDUJMBWJMBcAB4ApABAjgBAKABAKoBALgBA8gBAPgBAZgCAaACDpgDAIgGAZAGCJIHATGgBwCyBwC4BwDCBwMzLTIBws&sclient=ws-wiz-serp (Ziyaret tarihi: 13/08/2025).